

DAENS, Pieter, politicus (Aalst 10 juni 1842 - Aalst 26 maart 1918).

Broer van priester Adolf Daens. Leerde het drukkersvak te Aalst, Gent en Brussel en vestigde zich als drukker te Aalst. Kocht in 1870 het weekblad *Het Land van Aalst*, dat een katholieke, Vlaamsgezinde strekking had. In 1872 richtte hij het weekblad *De Werkman* op. Geïnspireerd door de pauselijke encycliciek *Rerum Novarum* richtte hij in 1893 samen met een groep christen-democraten een nieuwe partij op, waarbij hij werd gesteund door zijn broer, die voorman en zinnebeeld van de partij werd. De weekbladen van Pieter Daens werden herhaaldelijk door de geestelijkheid afgekeurd, waardoor het aantal abonnees daalde en de drukker-uitgever het financieel moeilijk kreeg. Dit laatste was een gevolg van het feit dat hij de verkiezingspropaganda van de partij geldelijk steunde. Na het overlijden van Aloys de Backer in 1904 volgde Pieter Daens hem op als kamerlid voor het arrondissement Aalst. Hij bleef deze functie uitoefenen tot aan zijn dood. Toen zijn broer in

P. Daens door Jules Delafortrie.

1907 stierf, zette hij de strijd onverminderd voort. Buiten zijn parlementair en ander politiek werk was hij zeer actief als journalist. Hij stelde zijn weekbladen vrijwel alleen op en liet zich daarin kennen als een pittige auteur in de trant van het volk. Hij publiceerde ook verscheidene romans in feuilletonvorm, die hij daarna in boekvorm uitgaf. Zo beschreef hij het leven van bisschop Lambrecht, Antonius van Padua, Thomas Morus, St.-Petrus. Zijn voornaamste werk is een boek over zijn broer priester Daens, verschenen in 1909.

Pieter Daens, die ook actief was in de christelijke „werkmanskringen”, steunde ten tijde van de eerste schoolstrijd de katholieke partij. Toen hij de richtlijnen van *Rerum Novarum* propageerde, kwam hij in botsing met de Aalsterse katholieke partij en vooral met haar voorzitter Charles Woeste.

De weekbladen van Pieter Daens voerden ook een steeds vinniger strijd voor de vernederlandsing op alle gebieden. Toen hij in 1893 met een eigen partij startte, betekende dat de bevestiging van een kloof die daar vóór al bestond. Toen deed hij een beroep op zijn broer Adolf, die vroeger al aan de weekbladen had meegewerkt. In de verdere strijd was Pieter een hardnekkige, onuitputtelijke steun voor de priester. Op verscheidene momenten ontstond er verdeeldheid in hun Christene Volkspartij over de vraag tot samenwerking met de conservatieve of met een linkse partij. Pieter Daens bleef de zelfstandigheid verdedigen, alhoewel hij niet afkerig was van coalities met socialisten en liberalen. In het parlement verzette hij zich heftig tegen de Kongo-politiek van Leopold II. Telkens als er echter een onderwijskwestie op het spel stond, steunde hij de katholieke regering, waarvoor hij in de eigen partij kritiek kreeg. Ondanks de houding van de geestelijkheid bleef Daens, wie een christelijk socialisme voor ogen zweefde, een vurig katholiek. Zijn progressief christendom verdedigde hij zijn hele leven met grote hardnekkigheid tegenover iedereen. Het daensisme, zoals men de stroming noemde, vormde na de Eerste Wereldoorlog en het daaropvolgend akkoord met de Frontpartij, een stevige basis voor de Vlaams-nationalisten. In het daensisme leefde ook een Nederlands besef. (z. ook Daensisme).

LITERATUUR: A. Verhaegen, *Vingt-cinq années d'action sociale* (1911); - S. Storms, *Pieter Daens, zijn leven en zijn werken* (1919); - Ch. Woeste, *Mémoire pour servir à l'histoire contemporaine de la Belgique*, 2 dln. (1927-'33); - H.J. Elias, *Priester Daens en de Christene Volkspartij 1893-1907* (1940); - K. van Isacker, *Het Daensisme* (1959); - L. Delafortrie, *Pieter Daens. Uit memoires der familie*, 2 dln. (1961-'63); - L. Wils, *Het Daensisme. De opstand van het Zuidvlaamse platteland* (1969); - L.P. Boon, *Pieter Daens of hoe in de negentiende eeuw de arbeiders van Aalst vochten tegen armoede en onrecht* (1971).

LUC DELAFORTRIE